

ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

**Бабій Інна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та
методик дошкільної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини**

Сучасний етап розвитку дошкільної освіти характеризується пошуком нових підходів у педагогічній теорії та практиці. Національною доктриною розвитку освіти в Україні XXI століття, Базовим компонентом дошкільної освіти визначено, що особливої уваги потребує розвиток дитини як особистості, яка формується, засвоєння нею всього розмаїття досягнень суспільства та здатності використовувати набуті знання, уміння та навички в самостійній пізнавальній і творчій діяльності.

Учені (Л. Венгер, О. Запорожець, М. Монтессорі, Є. Тихеева) наголошують, що сенсорне виховання є одним з головних завдань дошкільного виховання, напрямом, який впливає на успішність подальшої соціалізації й навчання дитини. Серед багатьох шляхів і засобів сенсорного виховання дошкільників психологи та педагоги визначили образотворчу діяльність як найбільш сприятливу для розвитку органів чуття дитини. Особливості навчання дітей дошкільного віку малювання, ліплення, аплікації, конструювання відображено в працях Г. Григор'євої, Н. Дяченко, Т. Казакової, Н. Кириченко, В. Косминської, В. Котляра, Г. Лабунської, І. Ликової, Л. Редькіної, Н. Сакуліної, О. Поліщук та ін.

Дошкільний вік є найбільш сприятливим для удосконалення діяльності органів чуття, одержання уявлень про оточуючий світ, тому сенсорне виховання, спрямоване на забезпечення повноцінного сенсорного розвитку дитини, з давніх часів зарубіжні та вітчизняні вчені вважали одним із основних напрямів дошкільного виховання. Сенсорний розвиток і сьогодні вважають основою загального розумового розвитку дитини. Сенсорний розвиток

кваліфікуємо як психо-фізіологічний процес поступового накопичення інформації про якості і властивості предметів та явищ довкілля, а також відношень між ними, подальше їх упорядкування і структурування. Сенсорне виховання тлумачимо як процес педагогічний, а саме планомірний, керований педагогом вплив, спрямований на розвиток сенсорних процесів дитини (відчуттів, сприймань, уявлень). Сенсорне виховання забезпечує необхідні умови повноцінного сенсорного розвитку дитини. Сенсорний розвиток, у свою чергу, є результатом сенсорного виховання, яке здійснює педагог.

Сенсорний розвиток старших дошкільників засобами образотворчого мистецтва тлумачимо як розвиток чуттєвої сфери дитини в процесі поступового накопичення дітьми інформації про якості й властивості предметів та явищ довкілля, відношень між ними, а також подальшого її впорядкування й структурування під час малювання, ліплення, аплікації та конструювання, ознайомлення з витворами мистецтва, ілюстраціями, фотозображеннями тощо.

Важливою частиною сенсорного розвитку дитини є засвоєння нею сенсорних еталонів, які тлумачимо як виділені суспільством системи розчленованих і взаємопов'язаних чуттєвих якостей предметів, до яких належать система музичних звуків, система геометричних форм, кольорів спектра тощо. У перцептивному розвитку дитина поступово оволодіває цими системами, використовуючи їх як «мірки», еталони, для аналізу навколишнього та упорядкування власного досвіду.

Найбільш значущим показником рівня розвитку сприймання старших дошкільників, що лежить в основі їхнього сенсорного розвитку, є ступінь оволодіння трьома основними типами перцептивних дій – діями ідентифікації, діями віднесення до еталону та діями перцептивного моделювання. Спираючись на концепцію розвитку сприймання шляхом формування перцептивних дій, вважаємо за доцільне включити до змісту роботи з сенсорного виховання дітей завдання з розвитку зазначених типів перцептивних дій.

У сучасних програмах навчання і виховання дітей дошкільного віку завдання сенсорного виховання реалізовані лише в розділах, присвячених розвитку продуктивних видів діяльності, розвитку мовлення, ознайомлення з довкіллям, а це свідчить про доцільність подальшого вивчення педагогічних умов, змісту, етапів організації образотворчої діяльності з метою здійснення сенсорного виховання старших дошкільників.

Дитяча образотворча діяльність базується на пізнанні навколишньої дійсності, а питання про розвиток сприймання є однією з основних проблем методики навчання дітей малювання, ліплення, аплікації. Отже, образотворча діяльність є найбільш сприятливою для здійснення повноцінного сенсорного виховання дітей. Доцільними педагогічними умовами сенсорного розвитку дітей старшого дошкільного віку засобами образотворчого мистецтва вважаємо організацію цілеспрямованих обстежень властивостей і якостей предметів та відображення їх у мовленні дітей; інтеракцію ігрової й образотворчої діяльності дітей у процесі засвоєння сенсорних еталонів; занурення дітей в активну сенсорно-пізнавальну діяльність у процесі образотворчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Водолага Н. В. Шляхи розвитку пізнавальних здібностей старших дошкільників / Н. В. Водолага // Дошкільна освіта, 2003, № 2. – С. 16–21.
2. Дяченко Н. Т. Малювання в дитячому садку. – К.: Радянська школа, 1971. – 88 с.
3. Малікова Ю. В. Сенсорне виховання в сучасній теорії і практиці дошкільної освіти / Ю. В. Малікова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського: зб. наукових праць. – Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2005. – № 3-4. – С. 154–159.